

Monumentnummer*: 515993

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82740/39

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Heiloo	Heiloo	Noord-Holland		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Heiloo	E			1365

Omschrijving**

Inleiding

GENADEKAPEL met ATRIUM en WATERPUT 'Runxputte' gebouwd in 1930 naar ontwerp van Jan Stuyt als onderdeel van het bedevaartscomplex 'Onze Lieve Vrouwe ter Nood'. De opzet is geheel symmetrisch. De zogenaamde Runxputte van Oesdom, zoals de plek vanouds heet, wordt al sinds de middeleeuwen beschouwd als heilig oord. De put wordt sinds 1713 ook Mariaput genoemd. In dat jaar begon op het feest van Maria Onbevlekt Ontvangen de put na lange droogstand weer water geven. De put werd hierdoor het doel van vele pelgrimages. De Mariaput staat centraal in de voorhof met een pelgrimspad rondom.

Omschrijving

De Genadekapel is een zaalkerk met rechte blinde achtergevel (N) bekroond door een open klokkestoel in dezelfde Nivelsteiner breuksteen als de gevels. De achtergevel heeft in ruitvormig tegeltableau de tekst: 'Door Maria tot Jezus'. De voorgevel bestaat uit een risalerend voorportaal met grote boogvormige opening onder zadeldak. Het voorportaal leidt naar de hoofdingang onder zware latei. Ter weerszijden van de ingang zijn even boven vloerniveau twee stenen aangebracht met de stichtingsdata in inscriptie. De met een Latijns kruis bekroonde geveltop van de voorgevel heeft een rond venster met glas-in-lood. De beide zijgevels hebben vier traveeën die door getrapte steunberen van elkaar worden gescheiden. Elke travee heeft twee gebogen vensters met glas-in-lood. Het muurwerk heeft een uitgemetselde sokkel en is opgetrokken in Nivelsteiner breuksteen met brede voeg en lichtgele mergelblokken boven vensters en doorgangen. Het zadeldak heeft lei in Rijndekking. De voorgevel ligt aan de voorhof, die een vierkant maakt om de ronde, uit breuksteen opgemetselde Mariaput. De voorhof wordt gevormd door een met rode tegels geplaveide omgaande galerij. Deze

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

galerij is aan de buitenzijde opgetrokken in rode baksteen, gemetseld in Vlaams verband. De galerij wordt overdekt door een omgaand zadeldak op stijlen die aan de buitenzijde op het muurwerk rusten en aan de hofzijde doorlopen tot het maaiveld. In de hoofdas heeft de galerij een gebogen doorgang onder dwarskap. Boven de doorgang staat de tekst: "Als ge mij gaat eren - zal de wind gaan keren". De galerij wordt ook in de hoeken ontsloten. In de galerij hangt een kruisweg in tekeningen van de hand van Jan Toorop uit 1917-1918. De kerkvloer is belegd met vierkante plavuizen. De kapstoel is open. Per travee overspant een gemetselde rondboog de ruimte. Twee rijen banken staan naar het noordelijk Maria-altaar gericht. De communiebank is vervaardigd door Nico Witteman. De ex-votokast is van de hand van Koldewij. Het Maria-beeld is in 1908 gemaakt door Hans Mengelberg en in 1923 beschilderd. De zijmuren bestaan uit mergelblokken die onder de ramen zijn beschilderd door han Bijvoet in 1930 en 1941. De taferelen op de linkermuur stellen voor van links naar rechts: de opdracht in de tempel; de geboorte van Christus; de Visitatie. De rechterwand bevat van links naar rechts: de kroning van Maria; de kruisiging; de onderwijzing in de tempel. De achterwand (N) vertoont centraal het hemels gastmaal en vlakken met onder andere Maria koningin van de vrede; hulp der zieken; Onze Lieve Vrouw ter Nood. In de kerkrimte hangen twee kronen.

In de tuin ligt langs beide lange zijden en langs de achterzijde een omgaand pelgrimspad, verwijzend naar het oude gebruik om pelgrims op de knieën rond de kapel te laten gaan.

Waardering

De Genadekapel met atrium en waterput 'Runxputte' is van algemeen belang wegens cultuur- en architectuurhistorische waarde als historisch functioneel onderdeel van het complex 'Onze Lieve Vrouwe ter Nood'.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kapel (F)

Functie

Bedeваartkapel